

VYDEJTE SE NA VÝLET S KLASÁČKEM PARNÍKEM A VLÁČKEM OKOLÍM PODĚBRAD

STRUČNÝ POPIS VÝLETU:

Procházka historickým centrem, lázeňským parkem s možností ochutnat místní léčivé prameny, a dále po příjemné stezce kolem řeky až k soutoku Labe s Cidlinou.

DĚLKA TRASY:

4 km

OBTÍŽNOST:

Velmi lehká trasa ideální pro děti na koloběžkách a odrážedlech. Vede po „nedrncavé“ asfaltové cestě a po rovině. Výlet je možný absolvovat s kočárkem, na kole i se psy.

VÝCHOZÍ BOD VÝLETU:

Středočeské město Poděbrady se nachází v Polabské nížině na řece Labi, necelých 50 km východně od Prahy u dálnice D11.

PARKOVÁNÍ:

Placené parkoviště pod zámek u přístavu nebo u vlakového nádraží.

OTEVÍRACÍ DOBA A VSTUPNÉ:

Zámek Poděbrady

www.polabi.com/o-polabi/turisticke-informacni-centrum-podebrady

Jízdní řád parníku www.kraljiri.cz

Jízdní řád vyhlídkového vláčku www.vyhlikovyvlacek-podebrady.cz

WC:

V areálu zámku nebo před zámek na náměstí.

MOŽNOST OBČERSTVENÍ:

Kdekoli ve městě nebo v okolí stezky kolem Labe. Doporučujeme podívat se po lokálních potravinách oceněných značkou Regionální potravina Středočeského kraje.

PARNÍKEM A VLÁČKEM OKOLÍM PODĚBRAD

LEGENDA PRO RODIČE A POPIS TRASY:

Milí cestovatelé,

lázeňské město nedaleko Prahy leží v rovinaté oblasti u řeky, má spoustu památek, je milé a příjemné. Tentokrát vás během hodinky protáhneme historickým centrem a pak vás pozveme na procházku kolem řeky až k soutoku Labe s Cidlinou. Odsud, pokud si to dobře naplánujete a přečtete v našem výletu, vás parník nebo vláček odveze zpátky do Poděbrad. A ocitnete se i ve zdymadle! Hádanky a otázky do doplňovačky jsou pro děti od pěti let, doplňkové úkoly mohou plnit i mrňouskové.

DOPIS DĚTEM:

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou s Klasáčkem vás povede centrem i okolím lázeňského města Poděbrady. Budete pít vzácné minerální prameny, jíst oplatky, a pokud projdete celou cestu od zámku až k soutoku dvou řek, za odměnu se zpátky svezete lodí.

Stejně jako k ostatním našim výletům jsme i k tomuto připravili originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Jdeme na to!

Pokud vjíždíte do Poděbrad od Prahy, uhněte čtvrtou ulicí za zámkem doleva a pokuste se zaparkovat na náměstí 5. května, blízko překrásného pohádkového domu. Pokud se vám to nepodaří, zamiřte na parkoviště pod zámkem, pak se vydejte směrem ke kolonádě.

Severně od Jiřího náměstí, za budovou Staré radnice stojí nápadná, romanticky upravená Obereignerova vila, obehnaná vysokým plotem s nádhernou vstupní kovovou dekorativní bránou.

V minulosti zde stávaly městské hradby, které dnes připomíná už jen název ulice Na Valech. Za nimi stával panský lesní úřad „jágrhaus“, dnes náměstí 5. května. Po zbourání hradeb zde bylo obytné stavení s dvorem a stodolou, které se v 19. století dostalo do majetku rodu Obereignerů. Geometr Josef Obereigner nechal domek zbourat a svého přítele architekta Josefa Fantu požádal o návrh úpravy stodoly na obytný dům. V roce 1898 pak byla postavena tato novorenesančně-secesní stavba. Dokážete přečíst nápis na ní? Víte, co znamená?

Od Obereignerovy vily je to jen pár metrů na lázeňskou kolonádu. Najdete malou věžičku s hodinami a diorámou, která zobrazuje historii Poděbrad?

Všude po parku, kromě lip a kaštanů, uvidíte keře jedovatého tisu červeného. Jed z něho – taxin – často používala jako vražedný nástroj ve svých detektivkách Agatha Christie. Vy detektivky zatím asi neznáte, ale rodiče ano. Věděli by, jak se jmenuje slavný detektiv belgického původu? A jak stará zívavá slečna? :)

Po pravé straně nyní vidíte strom, který spíše vídáme u potůčků nebo řek. Jak se jmenuje? A kdo na něm za úplňku sedává? Pokud strom poznáte, máte první slovo do doplňovačky.

1. Jak se jmenuje listnatý strom?

Procházíte lázeňským parkem. Nedaleko odsud u zámku byl objeven první léčivý pramen. Jeho vznik připomíná tabule na druhém nádvoří. Asi za půl hodinky se k němu půjdeme podívat. Právě tam byl 31. června 1905 v hloubce téměř 100 metrů objeven pramen alkalické zemité kyselky, a to díky knížeti Hohenlohemu, který zde nechal hledat prameny pitné vody. Postupně byly nalezeny další minerální i uhličité prameny a severně od historického jádra města vznikly lázně. Nazvány byly Knížecí a svůj provoz započaly 15. června 1908. Vzor měly v lázních západočeských, kterým se chtěly vyrovnat. Původně měly jen 6 kabin, čekárnu a místnost pro personál. Jejich rozšíření na sebe nenechalo dlouho čekat. Do dvou let zakoupilo město statek a plochy ovocných zahrad na území Dřevnice, a tam vybudovalo lázeňské centrum tzv. Letních lázní.

Dnes budete hodně hledat venkovní teploměry. Vidíte aspoň jeden z nich? Právě kolem něj procházíte. Jsou zde také udržované travnaté části doplněné záhony květin a cestami s lavičkami. V bočních liniích jsou vysazeny keře stříhané do jehlanů. Můžete vidět i známé květinové hodiny, které pocházejí z 30. let 20. století. Každý rok je jejich květinová výzdoba jiná. V blízkosti hodin je v rákosí schovaný malý trpaslík, odbíjející čas na muchomůrku. Můžete se na něj jít podívat po pěšince vedle hodin. Je to pár metrů. Dokázali byste vyjmenovat všechny trpaslíky od Sněhurky? Tak schválně... Napovíme až v dalším řádku. :)

Prófa, Stydlín, Rejpal, Kejchal, Dřimal, Štístko a Šmudla. Kdo věděl? Tak ten může nyní vést výpravu až na zámek! :)

Vedle květinových hodin stojí lehce rákosem zahalená další socha – Žena s osuškou. Najděte ji. Z dílny poděbradských mistrů pocházejí i tři keramická srdce. Vidíte je? Stojí hned vedle květinových hodin?

Stále pokračujeme směrem k nádraží, ale nyní přejdeme pěšinkou pod kaštaný směrem k hlavní fontáně. Na jeden strom jsme se vás už dneska ptali, teď se budeme ptát na druhý.

2. Jak se odborně říká kaštanu?

Stojíme před velkou fontánou uprostřed parku. Zkuste na trávě u ní najít cedulku s nápisem Rotary klub Poděbrady.

Můžete si zde dát zmrzku nebo pokračovat pod kaštaný směrem vzhůru k nádraží a další fontáně. Je na ní další krásná dívka. Vidíte ji? Koho vám připomíná? Maminku nebo paní učitelku? :)

Sochař Břetislav Benda zde byl inspirován starořeckou milostnou bájí o Lédě, ženě spartského krále Tyndarea, kterou svedl Zeus, proměněný v jedno krásné zvíře. Z jejich vztahu se zrodila půvabná Helena. Poznáte, v jakého ptáka se Zeus proměnil?

3. Jaké zvíře vidíte na soše?

A co je napsáno na cedulce před fontánkou?

4. Napište čtvrté písmenko z cedulky do tajenky.

Teda, vy se máte – hned tolik písmenek jste získali najednou – a skoro zadarmo!
I když voda vypadá krásně čistě, věřte, že je chemicky ošetřena a koupání v ní by vám neudělalo moc dobře.

Zkuste nyní spočítat, kolik keřů, zastříhnutých do tvaru jehlanů, Lédu obklopuje. A jmenuje se někdo z vás Léda? Nebo Lada? Je tady někdo, jehož jméno začíná na písmeno L?

Pokud půjdete parkem od nádraží dolů po pravé straně, jak vám ukazuje naše mapa, a minete velkou fontánu, uvidíte zase několik krásných soch mladých dívek. Nám se moc líbily. Připomínají nám totiž obrazy slavného francouzského malíře Edgara Degase, který rád maloval baletky a také koně.

Víte, jak se jmenuje popínavá rostlina, která se plazí po trávníku a stromech a kterou můžete všude kolem vidět? Je to břechtan. A víte, jaký lék se z něj vyrábí? Třeba kapky proti kašli.

Také zde roste jeden pro Čechy neobvyklý strom. Je to platan. Poznáte ho podle zvláštní barvy kůry a podle plodů ve tvaru kuliček. Vidíte nějaký?

V dolní části parku narazíte na bustu hudebního skladatele Dvořáka, který napsal jednu známou operu. Je v ní i árie: „Měsíčku na nebi hlubokém...“ Víte, jak se jmenovala? K dnešnímu výletu se hodí stejně tak jako hastrman nebo naše tajenka. :)

5. Jak se jmenoval Dvořák křestním jménem?

V dolní části parku spatříte sochu T. G. Masaryka, která zde byla nově umístěna v roce 2008. Původní socha byla odhalena v roce 1928 v parku za poštou a v době války odstraněna a roztavena. Po válce byla obnovena, ale po komunistickém převratu v roce 1948 ji opět odstranili.

Naproti bustě dalšího českého skladatele Bedřicha Smetany je nad pramenem Eliška zajímavá kovová tepaná výzdoba. Dokážete vyjmenovat všechny rostlinky, které vidíte? My našli kaštan, slunečnici, len, obilné klasy, růži, šípek, vlčí mák, žaludy, ale také několik kovaných obličejů. Většina z těchto rostlinek v Polabské nížině také roste. Které z nich jsou k jídlu a co se z nich vyrábí?

Nyní dojdeme na konec kolonády a projdeme ulicí Divadelní až na Jiřího náměstí. Historie města Poděbrad sahá daleko do minulosti. Původní osada „pode brody“ se strážní tvrzí vznikla v blízkosti brodu přes Labe na křižovatce obchodních cest. Město se postupně rozvíjelo a velkého rozmachu dosáhlo ve druhé polovině 13. století, kdy získal Poděbrady český král Přemysl Otakar II. Ten vybudoval na strategickém místě nad řekou kamenný vodní hrad, který byl později přestavěn na zámek podle přání Marie Terezie. Největšího rozkvětu dosáhlo panství za pánů z Kunštátu, jejichž nejvýznamnějším představitelem byl Jiří z Poděbrad. Ten byl v roce 1458 zvolen českým králem. Dobře si jeho sochu prohlédněte a zkuste najít kalich, meč, hrábě, vlajku, podkovu od koníka a sekerku. Kdo si potřebuje odskočit, může si zajít na veřejné WC právě zde. :)

V těsném sousedství Jiřího náměstí stojí poděbradský zámek, do kterého vstupujeme krásnou branou. Zkuste v erbu nad ní najít lva, dvouhlavou orlici a tři královské koruny.

Kdo najde za branou venkovní teploměr a kašnu?

Odsud je již dobře vidět přístaviště, ze kterého odjíždějí a přijíždějí lodě a je zde placené parkoviště pro ty, kteří chtějí jít jen na výlet podél řeky, protože kolonáda v centru města je neláká.

My nyní vstupujeme další pískovcovou branou na poslední nádvoří. Zde můžete navštívit Muzeum Jiřího z Poděbrad. Z poděbradského zámku je pro turisty zpřístupněna pouze středověká kaple a tzv. rodná síň krále Jiřího. Určitě však zavítejte do sklepních prostor, kde můžete obdivovat nejrůznější vykopávky, např. kamenné dělové koule a zbytky starých lodí.

První lázeňské vřídlo, dnes známá minerálka Poděbradka, bylo vyvrtáno v hloubce téměř 100 metrů právě na tomto nádvoří. To už jsme si říkali. S nálezem pramene minerálky je spojeno jméno německého statkáře a proslulého proutkaře von Bülowa, který město navštívil v roce 1905 za účelem nalezení vodního zdroje pro zámek. Na vnitřním nádvoří zámku označil místo silného pramene, který byl navrtán v úctyhodné hloubce. Tento pramen ale nebyl obyčejným pramenem, protože jeho voda obsahovala řadu minerálů, které měly vynikající léčivé účinky.

Dnes jsou Poděbrady zaměřeny na léčbu srdečních a cévních onemocnění. Ačkoliv si minerální vodu pojmenovanou po městě dnes každý z nás může koupit balenou v supermarketu, tou nejlepší stále zůstává ta čerstvě natočená přímo v Poděbradech.

Našli jste vřídlo? A vidíte studnu? Vidíte až na dno?

Za studnou je kamenná lavice. Nāpis praví, že zde pobýval syn krále Jiřího Hynek, který byl slavným básníkem a překladatelem. Jako první přeložil např. Boccacciův *Dekameron*. Věděli jste, že Jiří z Poděbrad měl syna?

Až si prohlédnete muzeum, vyjděte ven ze zámku a první ulice vlevo vás dovede k Labi. Kdo najde sluneční hodiny a červenou značku?

Odsud můžete jet lodí až k soutoku a zpět – je to výlet na hodinu, nebo můžete udělat to, co my s Klasáčkem – projít se k soutoku pěšky a zpátky se svézt lodí. V sezóně loď vyjíždí ve 14 hodin odsud a ve 14:30 od soutoku zpět. Než půjdete na výlet, tyto časy si určitě ověřte!

Pokračujeme po červené turistické značce, která nás dovede až do cíle. V Labi plavou úplně krotké kačeny a labutě a za zeleninovou ňamku budou předvádět neuvěřitelné věci. Pečivo jim neházejte, nedělá jim dobře...

Nedaleko zdymadla, které vidíte před sebou, je krásné dětské hřiště a také je zde zastávka vláčku, který vás rovněž odveze k soutoku a po naučné stezce zpět.

Pokud chcete vyluštit tajenku, musíte jít trasu tak, jak jsme ji šli my :)

6. Jak se jmenuje objekt, který snižuje a zvyšuje hladinu toku v určitém místě?

(Stojí právě před vámi, a až pojedete lodí zpět, tak budete přímo uprostřed něj.)

Přecházíme most a napojíme se na naučnou stezku Skupice – Huslík, jejíž název pochází od dvou nejvýznamnějších lokalit, kterými stezka prochází. První je Skupice, staré labské rameno, které je pozůstatkem bývalého toku řeky Labe. Toto slepé rameno se hojně využívá k rybolovu. Rybáři tu loví kapry, sumečky americké, karasy, oukleje, okouny, plotice, cejny, štiky, boleny, candáty, amury nebo tolstolobiky.

Jaké ryby rádi chytáte vy? A jaké jíte? Rybky jsou moc zdravé.

Pokračujeme podél řeky.

Druhý název oblasti – Huslík – je odvozen od zdejšího lužního lesa, lokality s lužními lesy, které jsou nejdůležitějším typem vegetace v říční záplavové nivě.

Víte, jak se říká úrodné krajině kolem řeky Labe? Je to Polabí. Polabská nížina je jednou z nejúrodnějších oblastí naší republiky. Teplo a úrodná půda umožňují pěstovat pšenici, ječmen, cukrovku, kukuřici a nejrůznější zeleninu.

Znáte pohádku O veliké řepě? Zkuste ji vyprávět, za malinkou chvíli vysvětlíme proč. :)

Žili, byli děd a bába. Jednoho dne děd zasadil řepu, která mu po čase vyrostla a byla převeliká. Snažil se ji vytáhnout. Tahal, tahal, ale nevytáhl. Přivolal si tedy na pomoc bábu. Bába se chytla dědka, dědek řepy a tahali, tahali, ale nevytáhli. Tak babka na pomoc přivolala vnučku. Vnučka se chytla babky, babka dědka, dědek řepy a táhli, táhli, ale nevytáhli. Tak vnučka zavolala psíka. Psík se chytil vnučky, vnučka babky, babka dědka, dědek řepy a táhli, táhli, ale nevytáhli. Tak psík zavolal na pomoc kočku. Kočka se chytla psíka, psík vnučky, vnučka babky, babka dědka, dědek řepy a táhli, táhli, ale nevytáhli. Koho zavolali naposledy? Kdo si vzpomene?

Tak kočka zavolala myš. Myš se chytla kočky, kočka psíka, psík vnučky, vnučka babky, babka dědka, dědek řepy a táhli, táhli a najednou řepa udělala „rup“ a byla venku...

A právě cukrová řepa se v Polabí také pěstuje. Je to zemědělská plodina, která patří mezi okopaniny. Pěstována je zejména pro dužnatý kořen – bulvu – ze kterého se získává cukr. Nadzemní zelená část se nazývá chrást. Ten se využívá ke krmení dobytka nebo se zaorává do půdy jako hnojivo. Jedná se o plodinu, která je náročná na půdu, výživu i srážky. Na našem území se cukrová řepa pěstuje zejména v tzv. řepářských oblastech, kterými jsou Polabí, Dolní Poohří, Hornomoravský úval a výběžek Slezské nížiny. Cukrová řepa se pěstovala již od antických dob jako krmivo, ale jako surovina pro výrobu cukru až o mnoho let později.

Pokud se vydáte na procházku po této stezce na jaře, budou vás provázet na hladině řeky rozkvetlé žluté stulíky nebo bělostné lekníny, na březích pak zářivé květy kosatce žlutého. Nesmíme zapomenout ani na památné stromy, z nichž památný dub letní se nalézá hned vedle informační tabule číslo 2. Ostatně dub bývá jako dlouhověká dřevina vyhlašován památným stromem velmi často, protože se dožívá stáří i přes tisíc let a dorůstá výšky kolem čtyřiceti metrů.

7. Jak se jmenuje plod dubu?

Nepopletejte to s bukem... Nejstarší buk v tomto okrese se nachází nedaleko Mcel.

Vidíte v dálce pěší lávku přes Labe a dětské hřiště s majákem? Zde si můžete odpočinout, jsme v půlce cesty. Můžete také odpovědět na naši kontrolní otázku. Vztahuje se k léčivým pramenům v Poděbradech. Poslouchali jste pozorně?

8. Jak se jinak řekne pramenu termální vody?

Pokračujeme dál podél Labe. Nalevo vidíme zvířecí farmu s dalším dětským hřištěm.

I zde se můžete občerstvit. Míjíme další naučné tabule o ekosystému.

Nás zajímá až tabule číslo 5 a zastávka těsně před cílem. Ptáme se vás na obrázek z ní.

9. Jak se jmenuje plž podobný hlemýždi?

Nyní už opravdu vidíte přístaviště se žlutými kotevními hříbky pro lodě. Blížíme se k cíli. Informační tabule s číslem 6 stojí u soutoku, kde se po 92,7 kilometrech svého toku vlévá řeka Cidlina do Labe. Samotný soutok není ničím výjimečným, zato na protějším břehu řeky Cidliny začíná národní rezervace Libický luh, souvislý komplex luhů se sítí starých ramen a tůní s pestrou faunou a flórou, jaký byl v minulosti souvisle rozšířen podél řeky Labe. Počkejte si na loď nebo na vláček, které vás odvezou zpátky k zámku do Poděbrad.

Než se s vámi rozloučíme, položíme vám poslední dnešní otázku.

Můžete ji vyluštit na palubě lodi.

10. Jak se jmenuje řeka, po které plujete?

Která pohádková bytost na vás vykoukla z tajenky? Máte ji rádi? My moc.

Doufáme, že se vám výlet líbil, a přejeme šťastnou cestu domů!

Tip pro statečné výletníky:

U soutoku se můžete občerstvit v restauraci s prozaickým názvem Cidlina. Odtud odbočuje naučná stezka zpět doleva za restauraci, ale my doporučujeme si trasu ještě trochu prodloužit a vydat se dál po červené turistické značce podél Cidliny asi 700 metrů za most. Po několika desítkách metrů odbočuje červené značení doprava směrem do městečka Libice nad Cidlinou. Vy však můžete pokračovat rovně, tentokrát po zelené značce dalších asi 500 metrů, vlevo vidíme mírnou vyvýšeninu, která skrývá počátky českého státu, slovanské hradiště Libice. Toto území bylo osídleno již v době bronzové a od 6. století našeho letopočtu zde byly stopy slovanského osídlení. Největší sláva hradiště je spojena s knížetem Slavníkem a jeho sedmi syny, kteří ovládali velkou část východních Čech a byli velkými konkurenty tehdy vládnoucích Přemyslovců. Vztahy se mezi oběma rody časem velmi vyostřily a v září 995 přepadly přemyslovské oddíly Libici a obyvatelé povraždily (tzv. vyvraždění Slavníkovců), čímž vznikl jednotný český stát. Z tohoto období se dochovaly základy kostela s půdorysem latinského kříže (10. století) a paláce (11. století). Toto místo bylo dějištěm i další krvavé tragédie – vyvraždění rodu Vršovců v roce 1108. Nyní zde najdeme základy dvou staveb – kostela a paláce spolu s pomníkem sv. Vojtěcha a sv. Radima z rodu Slavníkovců.

REKAPITULACE OTÁZEK DO KŘÍŽOVKY:

1. Jak se jmenuje listnatý strom, který roste u vodních toků?
2. Jak se odborně říká kaštanu?
3. Jaké zvíře vidíte na soše?
4. Napište čtvrté písmenko z nápisu do tajenky.
5. Jak se jmenoval Dvořák křestním jménem?
6. Jak se jmenuje objekt, který snižuje a zvyšuje hladinu toku v určitém místě?
7. Jak se jmenuje plod dubu?
8. Jak se jinak řekne pramenu termální vody?
9. Jak se jmenuje plž podobný hlemýždi?
10. Jak se jmenuje řeka, po které plujete?

Věříme, že jste si cestu za naší tajenkou užili. Těšíme se, že vás na některém z našich Klasáčkových výletů zase někdy potkáme. Přejeme šťastný návrat domů!

Chcete se dozvědět **další zajímavosti** a informace o značkách kvality? Vše najdete na jednom místě zde: www.akademiekvality.cz

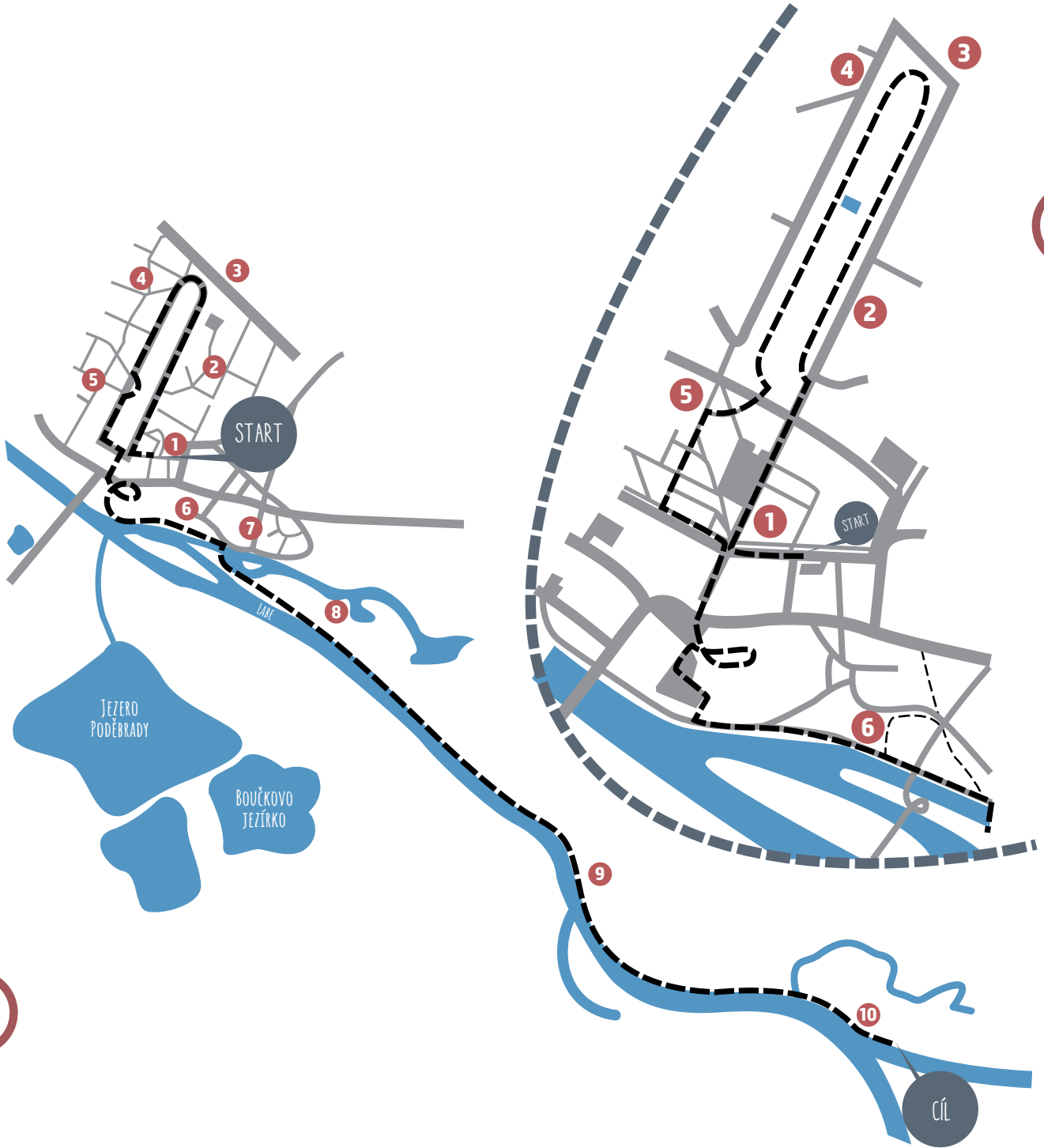
Recepty na doma i na výlety inspirované produkty značek kvality najdete zde: www.akademiekvality.cz/recepty

Někdy je nutné zůstat doma v teple a pak se budou hodit **tipy, jak zabavit neposedné děti**. Zde najdete pracovní listy, fotonávody i další inspiraci pro malé i velké. www.akademiekvality.cz/pospolu-u-stolu

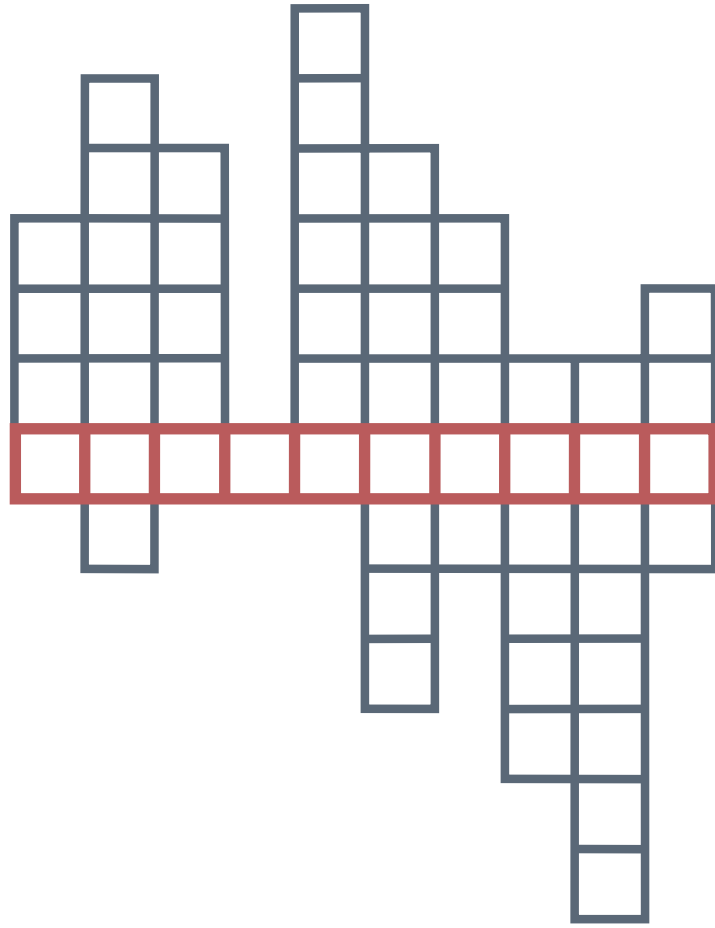

PARNÍKEM A VLÁČKEM OKOLÍM PODĚBRAD

PARNÍKEM A VLÁČKEM
OKOLÍM PODĚBRAD

KŘÍŽOVKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

